

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2011
YEARBOOK

ГОДИНА 2

VOLUME II

GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
YEARBOOK
FACULTY OF PHILOLOGY**

За издавачот:

Проф д-р Виолета Димова

Издавачки совет

Проф. д-р Саша Митрев
Проф. д-р Блажо Боев
Проф. д-р Лилјана Колева-Гудева
Проф. д-р Виолета Димова
Доц. д-р Јованка Денкова
Доц. д-р Махмут Челик
Доц. д-р Ранко Младеноски
М-р Ристо Костуранов

Редакциски одбор

Проф. д-р Виолета Димова
Доц. д-р Толе Белчев
Доц. д-р Билјана Ивановска
Доц. д-р Јованка Денкова
Доц. д-р Душко Алексовски
Доц. д-р Марија Леонтиќ
Доц. д-р Нина Даскаловска
М-р Весна Коцева

Главен уредник

Доц. д-р Ранко Младеноски

Одговорен уредник

Доц. д-р Толе Белчев

Јазично уредување

Даница Гавриловска-Атанасовска
(македонски јазик)
Доц. д-р Марија Кукубајска
(англиски јазик)

Техничко уредување

Славе Димитров
Благој Михов

Печати

Печатница „Европа 92“ - Кочани
Тираж - 300 примероци

Редакција и администрација
Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бб
п. фах 201, 2000 Штип
Р. Македонија

Editorial board

Prof. Saša Mitrev, Ph.D.
Prof. Blazo Boev, Ph.D.
Prof. Liljana Koleva-Gudeva, Ph.D.
Prof. Violeta Dimova, Ph.D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph.D.
Ass. Prof. Mahmut Chelik, Ph.D.
Ass. Prof. Ranko Mladenoski, Ph.D.
Risto Kosturanov, M.Sc.

Editorial staff

Prof. Violeta Dimova, Ph.D.
Ass. Prof. Tole Belcev, Ph.D.
Ass. Prof. Biljana Ivanovska, Ph.D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph.D.
Ass. Prof. Dusko Aleksovski, Ph.D.
Ass. Prof. Marija Leontic, Ph.D.
Ass. Prof. Nina Daskalovska, Ph.D.
Vesna Koceva, M.A.

Managing editor

Ass. Prof. Ranko Mladenoski, Ph.D.

Editor in chief

Ass. Prof. Tole Belcev, Ph.D.

Language editor

Danica Gavrilovska-Atanasovska
(Macedonian)
Ass. Prof. Marija Kukubajska, Ph.D.
(English)

Technical editor

Slave Dimitrov
Blagoj Mihov

Printing

„Европа 92“ - Кочани
Printing No 300

Address of the editorial office

Goce Delcev University – Štip
Faculty of philology
Krste Misirkov b.b.,
PO box 201, 2000 Štip,
R. of Macedonia

СОДРЖИНА CONTENT

- д-р Виолета Димова, д-р Јованка Денкова**
КОМУНИКАЦИЈАТА УЧЕНИК - ЛИТЕРАТУРНО ДЕЛО -
НАСТАВНИК, ОСНОВА НА СОВРЕМЕНИТЕ ПРИСТАПИ
ВО НАСТАВАТА ПО ЛИТЕРАТУРА
Violeta Dimova, Ph.D., Jovanka Denkova, Ph.D.
THE COMMUNICATION: STUDENT LITERARY WORK
TEACHER, A BASIS FOR THE MODERN APPROACHES IN
THE TEACHING OF LITERATURE9
- д-р Петер Рау**
ПОВРЗАНОСТ СО ИСТОРИЈАТА. МЕТОДОЛОГИЈА И
СИСТЕМАТИКА НА ИМЕНУВАЊЕТО ВО ДЕЛАТА НА
ТОМАС МАН
Peter Rau, Ph.D.
THE LINKS WITH THE HISTORY. METHODOLOGY AND
SYSTEMATICS OF THE NAMING IN THE WORKS OF
THOMAS MANN17
- д-р Ранко Младеноски**
АЛЕКСАНДАР III МАКЕДОНСКИ ВО ПРОЕКТОТ
„ВЕДА СЛОВЕНА“ НА ВЕРКОВИЌ И ГОЛОГАНОВ
Ranko Mladenoski, Ph.D.
ALEXANDER III OF MACEDON IN THE PROJECT
„VEDA SLOVENA“ BY VERKOVIK AND GOLOGANOV27
- д-р Махмут Челик, д-р Јованка Денкова**
ДЕЦАТА НА ТУРСКАТА ЗАЕДНИЦА И ТУРСКОТО
НАРОДНО ТВОРЕШТВО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
Mahmut Chelik, Ph.D., Jovanka Denkova, Ph.D.
THE CHILDREN OF THE TURKISH COMMUNITY AND
TURKISH FOLK ART IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA.....37
- м-р Ева Велинова**
ЛЕГЕНДАТА ЗА РОЛАНД ВО ФРАНЦУСКО-ИТАЛИЈАНСКИ
КОНТЕКСТ: ОД СРЕДНОВЕКОВНА ВИТЕШКА ЕПИКА ДО
РЕНЕСАНСНА ИРОНИЈА
Eva Velinova, M.A.
THE LEGEND OF ROLAND IN FRENCH-ITALIAN
CONTEXT: FROM MEDIEVAL KNIGHTLY EPIC TO
RENAISSANCE IRONY43

- д-р Јованка Денкова, д-р Виолета Димова**
ГОВОРОТ НА ОМРАЗАТА И НЕТОЛЕРАНЦИЈАТА ВО
МАКЕДОНСКАТА ЛИТЕРАТУРА ЗА ДЕЦА И МЛАДИ
Jovanka Denkova, Ph.D., Violeta Dimova, Ph.D.
THE SPEECH OF HATE AND INTOLERANCE IN MACEDONIAN
LITERATURE FOR CHILDREN AND YOUTH51
- м-р Дијана Никодиновска**
ВРЕДНОСНАТА ОСКА ДОБРО/ЛОШО ВО ИТАЛИЈАНСКИТЕ
И ВО МАКЕДОНСКИТЕ ПОСЛОВИЦИ
Dijana Nikodinovska, M.A.
THE AXIOLOGICAL AXIS GOOD/BAD IN ITALIAN AND
MACEDONIAN PROVERBS61
- д-р Јованка Денкова, д-р Махмут Челик**
ЗЛОБНАТА ЖЕНА ВО МАКЕДОНСКИТЕ НАРОДНИ
СЕМЕЈНИ ПЕСНИ И ВО МАКЕДОНСКАТА НАРОДНА БАЛАДА
Jovanka Denkova, Ph.D., Mahmut Chelik, Ph.D.
EVIL WOMAN IN MACEDONIAN FAMILY FOLK SONGS
AND MACEDONIAN FOLK BALLADS73
- Драган Донеv**
КРИТИЧКА АНАЛИЗА НА МЕТАФОРАТА ВО
ПОЛИТИЧКИОТ ДИСКУРС
Dragan Donev
CRITICAL METAPHOR ANALYSIS IN POLITICAL DISCOURSE83
- д-р Толе Белчев, д-р Билјана Ивановска, Јакуп Лимани**
ОПИС ЗА НАСЕЛЕНОТО МЕСТО МЕРОВО, ЕТИМОЛОШКО
И ЈАЗИЧНО ОБЈАСНУВАЊЕ ЗА ОЈКОНИМОТ
Tole Belcev, Ph.D., Biljana Ivanovska, Ph.D., Jakup Limani
DESCRIPTION OF THE NAME OF THE PLACE MEROVO,
ETHYMOLOGICAL AND LINGUISTIC EXPLANATION OF
THE OIKONIM91
- д-р Емилија Бојковска**
ЗБОРОВНАТА ГРУПА ДЕТЕРМИНАТОРИ ВО
МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК
Emilija Vojkovska, Ph.D.
THE WORD CLASS DETERMINERS IN THE MACEDONIAN
AND IN THE GERMAN LANGUAGE99
- д-р Билјана Ивановска**
АНГЛИЦИЗМИТЕ ВО НАСТАВАТА ПО ГЕРМАНСКИ
ЈАЗИК КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК
Biljana Ivanovska, Ph.D.
ANGLICISMS IN TEACHING GERMAN LANGUAGE AS A
FOREIGN LANGUAGE109

д-р Марија Леонтиќ СТАТУСОТ НА ЛЕКЕМИТЕ СО ТУРСКИ СУФИКСИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ДЕНЕС Marija Leontic, Ph.D. THE STATUS OF THE LEXEMES IN TODAY'S MACEDONIAN LANGUAGE	115
д-р Билјана Ивановска, д-р Нина Даскаловска ВАЖНОСТА НА ЈАЗИКОТ И НА КУЛТУРАТА ВО СИСТЕМОТ НА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА Biljana Ivanovska, Ph.D., Nina Daskalovska, Ph.D. THE IMPORTANCE OF LANGUAGE AND CULTURE IN THE HEALTH CARE DELIVERING SYSTEM	123
м-р Јане Јованов, Наташа Сарафова ВЛИЈАНИЕТО НА КРАТКИТЕ СМС ПОРАКИ ВРЗ СОВРЕМЕНИОТ МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК Jane Jovanov, M.A., Natasa Sarafova THE INFLUENCE OF SMS MESSAGES ON CONTEMPORARY MACEDONIAN	129
д-р Билјана Ивановска, д-р Валентина Илиева МЕДИЦИНСКА ТЕРМИНОЛОГИЈА – ВОВЕД, ОСНОВИ И ОПШТО ЗА ЈАЗИКОТ ВО МЕДИЦИНАТА Biljana Ivanovska, Ph.D., Valentina Ilieva, Ph.D. MEDICAL TERMINOLOGY – INTRODUCTION, FUNDAMENTALS AND LANGUAGE OF MEDICINE IN GENERAL	137
д-р Јагода Стрезовска, д-р Билјана Ивановска ОСВРТ ВРЗ ЈАЗИЧНОТО ВЛИЈАНИЕ ВО ГЕРМАНСКИОТ И МАКЕДОНСКИОТ СОВРЕМЕН ЈАЗИК Jagoda Strezovska, Ph.D., Biljana Ivanovska, Ph.D. OVERVIEW OF THE LINGUISTIC INFLUENCE IN MODERN GERMAN AND MACEDONIAN LANGUAGE	145
д-р Нина Даскаловска, д-р Билјана Ивановска ВИДОВИ НА НАСТАВНИ ПРОГРАМИ ПО СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ Nina Daskalovska, Ph.D., Biljana Ivanovska, Ph.D. TYPES OF LANGUAGE TEACHING SYLLABUSES	151
д-р Соња Петровска ДАЛИ НА НАШИТЕ УЧИЛИШТА ИМ СЕ ПОТРЕБНИ НАСТАВНИЦИ–ЛИДЕРИ? Sonja Petrovska, Ph.D. DO OUR SCHOOLS NEED TEACHERS – LEADERS?	159

д-р Нина Даскаловска МОДЕЛИ НА ПРОЦЕСОТ НА ЧИТАЊЕ Nina Daskalovska, Ph.D. READING MODELS	169
м-р Весна Коцева МЕТОДОТ ТАНДЕМ - АЛТЕРНАТИВЕН НАЧИН НА УЧЕЊЕ НА СТРАНСКИТЕ ЈАЗИЦИ Vesna Koceva, M.A. TANDEM METHOD ALTERNATIVE MANNER OF FOREIGN LANGUAGE ACQUISITION	179
Елена Тупаревска ИДЕНТИТЕТОТ НА НАСТАВНИКОТ Elena Tuparevska TEACHER IDENTITY.....	185
м-р Марија Тодорова ИСТОРИСКИ И СОЦИЈАЛЕН АСПЕКТ НА ШПАНСКИОТ ЈАЗИК КАКО ДЕЛ ОД НАСТАВНАТА СОДРЖИНА Marija Todorova, M.A. HISTORICAL AND SOCIAL ASPECT OF SPANISH LANGUAGE IN THE TEACHING PROCESS	193
Сања Јованова СЕМЕЈСТВОТО КАКО КЛУЧЕН ФАКТОР ВО РАБОТАТА НА СОВРЕМЕНОТО УЧИЛИШТЕ Sanja Jovanova FAMULY AS A KEY FACTOR IN THE MODERN SCHOOL WORK	203
Марија Гркова НАЈЧЕСТИ ПРОБЛЕМИ ПРИ ИЗУЧУВАЊЕТО НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК КАКО СТРАНСКИ Marija Grkova THE MOST COMMON PROBLEMS IN LEARNING OF THE MACEDONIAN LANGUAGE AS A FOREIGN	211
Јадранка Тодевска МЕМОРИЈАТА CONDITIO SINE QUA NON ЗА ТОЛКУВАЧИТЕ Jadranka Todevska THE MEMORY – CONDITIO SINE QUA NON FOR THE INTERPRETERS	221

м-р Драгана Кузмановска, м-р Даринка Веселинова, Биљана Петковска РАЗГРАНИЧУВАЊЕ НА ПОИМИТЕ ПРЕВЕДУВАЊЕ И ТОЛКУВАЊЕ Dragana Kuzmanovska, M.A., Darinka Veselinova, M.A., Biljana Petkovskaj DISTINGUISH THE CONCEPTS OF TRANSLATION AND INTERPRETATION	131
м-р Даринка Веселинова ТОЛКУВАЧКИ ПРОБЛЕМИ Darinka Veselinova, M.A. PROBLEMS IN THE INTERPRETING	239
Костадин Голаков ВИДОВИ НА ПРЕВОД Kostadin Golakov TYPES OF TRANSLATION	247
Јована Караникиќ СТУДИИТЕ НА ЛАУРА САЛМОН КОВАРСКИ ЗА ПРЕВОД НА СОПСТВЕНИТЕ ИМИЊА И НИВНА ПРИМЕНА ВО ПРЕВОДИТЕ ОД МАКЕДОНСКАТА КНИЖЕВНОСТ НА ИТАЛИЈАНСКИ ЈАЗИК Jovana Karanikikj THE STUDIES OF LAURA SALMON KOVARSKI ABOUT TRANSLATION OF PROPER NAMES AND THEIR APPLICATION IN THE TRANSLATIONS OF MACEDONIAN LITERATURE IN ITALIAN	255
д-р Марија Емилија Кукубајска АМЕРИКАНСКИ СТУДИИ: ИЛЕГАЛНИТЕ ДРОГИ МЕЃУ АМЕРИКАНСКАТА МЛАДИНА Marija-Emilija Kukubajska, Ph.D. AMERICAN STUDIES: ILLEGAL DRUGS AMONG YOUNG AMERICANS	265
д-р Трајче Нацев ВОДОСНАБДУВАЊЕТО И ОДВОДНИТЕ КАНАЛИ ВО ГРАДОТ БАРГАЛА Trajce Nacev Ph.D. WATER SUPPLY AND CONVEYANCE AND DELIVERY CANALS IN THE TOWN OF BARGALA.....	273

37.018.43:811.163.3(049.3)

Стручен труд
Professional paper

НАЈЧЕСТИ ПРОБЛЕМИ ПРИ ИЗУЧУВАЊЕТО НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК КАКО СТРАНСКИ

Марија Гркова ¹

Апстракт: Изучувањето на јазик претставува општо богатство, а пак учењето на повеќе јазици е добро, пред сè, затоа што живееме во свет во кој се зборува на многу јазици. Истражувачките искуства покажуваат дека изучувањето на два или повеќе јазици има само позитивни страни. Меѓутоа, за да се совлада еден јазик потребно е да се прескокнат многу препреки.

Поради својата структура, македонскиот јазик е интересен за лингвистите и ги провоцира да се занимаваат со него. Од друга страна, нашиот јазик високо котира во европската литература и се преведува на многу странски јазици и за таа цел се учи.

Во следнава статија е направена една кратка анализа за тоа како странците го совладуваат македонскиот јазик и кои тешкотии им ги носи изучувањето на нашиот јазик.

Клучни зборови: *јазик, македонски, странски, изучување, совладување, тешкотии.*

THE MOST COMMON PROBLEMS IN LEARNING OF THE MACEDONIAN LANGUAGE AS A FOREIGN

Marija Grkova

Abstract: The study of language is a common treasure, while learning other languages is good, primarily because we live in a world that uses different languages. Research shows how learning experiences of two or more languages have only positive sides. But to master any language, you need to miss a lot of obstacles. Because of its structure, Macedonian language is interesting to generative linguists and provokes to deal with it, on the other hand, our language is highly listed in European literature and has been translated into many foreign languages and for this purpose can be learned. The following article is a brief analysis of how foreigners are learning Macedonian language, which brings difficulties to the study of our language.

1). Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.
Faculty of Philology, Goce Delcev University, Stip.

Key words: *Language, Macedonian, foreign, study, learn, difficulties.*

Вовед - македонскиот јазик како странски

Првиот прирачник на македонски јазик за странци е излезен во далечната 1966 година, а сè до моментот биле и сè уште се во употреба петнаесетина прирачници, напишани и составени како од македонски така и од странски автори.

Постојат стандардизирани и официјализирани тестови кои претставуваат задолжителен дел од секоја програма. Овие тестови се од два типа и тоа:

- тестови за јазична подобност;
- јазични тестови што служат за оцена на степенот на познавање на македонскиот јазик.

Ваквата поделба е направена врз основа на следниве причини:

- тестовите за јазична подобност имаат цел точно да се определи нивото на познавање на јазикот, за да можат слушателите при распределбата во групи да бидат вклучени во соодветниот степен;
- дополнителните јазични тестови, пак, служат за олеснително следење на постигнувањата при реализирање на наставната програма.

Преку овие тестови, истовремено се следи и достигнувањето на наставникот, но се врши и анализа на индивидуалните достигнувања на испитаниците во групата.²

Јазични тестови

Во практиката се реализираат во рамките на две стандардизирани фази: тестирање на јазични вештини и тестирање на комуникативни вештини. При тестирањето на *јазичните вештини* се оценува степенот на усвоеноста на овие јазични компоненти: изговорот, граматиката и речникот. Втората фаза од јазичните тестови е испитувањето на *комуникативните вештини*. Во овие тестови се комбинираат елементи од изговорот, граматиката и речникот, а служат за оценување на степенот на развивање на способностите за читање, пишување, слушање и зборување.

Преку тестовите за *читање* се врши проверка на разбирањето на прочитаното, оцена на способноста за брзо и бавно гласно читање, преведување. Во тестовите за *пишување* кандидатите создаваат текстови на зададена тема, слободен состав и диктат.

2) Гочкова–Стојановска Т., Минова–Гуркова Л., Пановска–Димкова И., Македонскиот јазик како странски: примена на техниките за тестирање според европски стандарди, Скопје, 2005, стр. 5-6.

Тестирањето за усвоеноста на вештината за *слушање* се одвива на две нивоа: слушањето се тестира во функција на некоја друга јазична вештина (на пример диктат), или при разбирање на комуникација и вклучување во неа. При тестирањето на вештината *зборување* на новиот јазик, се оценува соодветноста на јазичниот израз, брзината на одговарање на прашањето, течноста при зборувањето, бројноста на информации при соопштување на одредена состојба и слично.³

Поради различните потреби на странците во нашата држава, добивање на македонско државјанство, како и одржување на наставата и курсевите по македонски јазик за странци, оформен е Центар за тестирање и сертифицирање на македонскиот јазик како странски во Република Македонија, ЦЕТИС МАК, кој започна со работа во 2007 година, како организациска единица на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, во рамките на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“. Основна цел на овој Тест–центар е организирање и изведување на тестот по македонски јазик како странски јазик – ТЕМАК и издавање на соодветен сертификат за нивото на познавање на јазикот.⁴ Тестот по македонски јазик како странски – ТЕМАК се изведува на три рамништа:

- основно ниво (почетно);
- средно ниво (општо);
- трето ниво (напреднато).

Предмет на оцена се следниве елементи:

- разбирање по слух;
- граматички правила;
- разбирање на пишани текстови;
- пишување;
- зборување.

Тестот ТЕМАК е оформен во согласност со стандардите претставени во Заедничката европска рамка за референтност на јазиците поставена од Советот на Европа во 2001 година, а се состои од четири делови:

- слушање (разбирање на говорен текст);
- читање (разбирање на пишан текст);
- пишување;
- зборување (говорна интеракција и говорна продукција).

3). Гочкова–Стојановска Т., Минова–Гуркова Л., Пановска–Димкова И., Македонскиот јазик како странски: примена на техниките за тестирање според европски стандарди, Скопје, 2005, стр. 6-8.

4). Прирачник за кандидатите за почетно рамниште, издаден од Цетис мак, Скопје 2009, стр. 4.

Како изгледа тестот ТЕМАК за средно рамниште?

- Прв дел: Слушање
- Задача 1 - Текст *Акција за садење дрвја* (кандидатите го слушаат текстот два пати, а потоа ги дополнуваат информациите што недостасуваат во дадена табела).
- Задача 2 - Текст *Интервју со К. Гочева* (кандидатите го слушаат текстот-интервју со познатата поп-пејачка и го заокружуваат одговорот точно односно неточно под дадените прашања).
- Задача 3 - Текст *Разговор помеѓу Марија и Елена* (кандидатите го слушаат разговорот два пати, а потоа заокружуваат еден од понудените одговори).
- Втор дел: Читање
- Задача 1 - Кандидатите треба да го прочитаат текстот *Визиана* (вода), а потоа да го заокружат точниот одговор.
- Задача 2 - Кандидатите треба да ги поврзат личностите со нивните здравствени проблеми претставени во реченици од 0 до 5, а во дадената табела треба да внесат буква под соодветната бројка.
- Задача 3 - Во оваа задача има текст *Пуканки*, кандидатите треба да го прочитаат и да заокружат точно односно неточно на поставените прашања.
- Трет дел: Пишување
- Задача 1 - Треба да напишат писмо-жалба до директорот на продажба. Притоа треба да се придржуваат кон наведените упатства.
- Задача 2 - Кандидатите треба да напишат писмо-опис на место (нивното родно место) адресирано до нивниот пријател од Македонија.
- Задача 3 - Во оваа задача кандидатот треба да состави СМС порака упатена до неговиот пријател.
- Четврти дел: Зборување
- Задача 1 - Кандидатите треба да се соживеат во ситуација, водејќи дијалог на Аеродромот во Скопје.
- Задача 2 - Кандидатите треба да опишат што гледаат на дадената слика.

Примери од делот Пишување

Во следнава поттема се прикажани текстови напишани од странци-кандидати кои полагаале македонски јазик. Текстовите се препишани од тестовите ТЕМАК и врз нивна основа и понатамошни истражувања е направен обид да се изведе еден општ заклучок за најчестите грешки при изучување на македонскиот јазик како странски. Овие грешки се класифицирани во едно обопштено рамниште, односно морфосинтаксичка анализа на текст.

ПРИМЕР 1

Здраво Бисера!

Како планираш да ја посетиш Љубљана ти напишав неколку информации за Љубљана. Кога дојдеш во Љубљана прво треба да одаш во центарот. Таму можеш да гледаш сите културни споменици, мизеи, традиционалната архитектура. Ти препорачувам да одаш и на рид каде е роубав поглед на стариот дел на град. Во стариот дел можеш да ја деш во традиционалната рестарвација “Словенци” или во некоја друга рестарвација. На вечер можеш да изледуваш во дискотека која се наоѓаше во центарот или рак одаш во Метелкова место каде свираат алтернативната музика. Ако сакаш да одаш во шопинг ти препарачам “Цити парк”, каде се нормалне цени (10€ и понатаму) или во продавнице зара и Н&М во центарот каде исто така се низку цени. Кога, дојдеш, јави му се рак ќе одиме заедно!

Ќе се видиме!

Морфосинтакса:

- Именки: мизеи/ музеи.

И на рид/и на ридот, поглед/ погледот, град/ градот. Кај овие именки е испуштена членската морфема –от за именките од машки род, единска форма.

Рестарвација/ ресторан. Влијание од мајчиниот јазик на кандидатот (во овој случај словенечкиот).

“Цити парк”/, „Сити парк”.

Продавнице/ продавниците. Испуштен е членот –те за именките од женски род, множинска форма.

- Глаголи: Како планираш. За првиот збор не можеме да бидеме сигурни дали кандидатот мислел како, кога или ако. Напише е свршен глагол, па се поврзува со нешто што претходно е завршено (во случајов напишано), затоа во случајов е погрешна употребата на глаголот напише (информациите се наведуваат, пишуваат понатаму). Во примерот глаголот дојде е погрешно употребен, наместо во сегашно треба да биде во идно време, или може да остане реченицата и во сегашно време, меѓутоа да се употреби несвршениот глагол доаѓа. Се забележува и грешка во формата одаш и оваа е честа грешка, проблемот се јавува затоа што кај глаголите од и и е група има промена на основниот вокал во а, а во останатите лица си останува и, т.е. е. Некои грешат во првото лице (употребувајќи одим наместо одам). Исто така се забележува и мешање на глаголот гледа со глаголот види, проблемот е што освен видската разлика во случајов има и семантичка разлика.

Изледуваш/ излегуваш.

Која се наоѓаше/ Која се наоѓа. Мешање на имперфект со презент.
Свираат алтернативната музика/ Свираат алтернативна музика.
Непотребно се членувани глаголот и придавката.

Препарачам/ Препорачувам

-Придавки: роубав/ поубав. Често ги мешаат буквите од македонската кирлична азбука, со оние кои се пишуваат исто од латиничната.

Нормалне цене/ нормални цени.

Низку цени/ ниски цени. Мешање на з со с.

ПРИМЕР 2

Добар ден!

Пишувам писмово поради еден инцидент кој сум го доживел во вашиот супермаркет минатата среда. Викам се и сум на 24 години. Сум редовен купувач во супермаркетот. Минатата среда пак сум бил во супермаркетот. Купил сум малку овошје и малку зеленчуци. И сега, бананите се било со поминат рок. Чинеле се 500 денари. Кога сум дошел на касата и сум разговарал со продавачката, таа не сакала да ми ги врати парите. Сега размислувам дека веќе нема да купувам во супермаркетот. Исто така, на крајот сакам да го побарам директорот да Ве извести како ќе постапим во врска со молата жалба. Ви пожелувам пријатен ден..

Морфосинтакса:

Викам се/ Се викам. Една од најчестите грешки, кратката заменска форма *се* е тесно поврзана со глаголот и секогаш кога се употребува стои пред него.

- Именки: инцидент (интернационализам)/ несреќа.

- Заменки: вашиот/ Вашиот. Присвојната заменска придавка *Ваши* во писма се пишува со голема буква во знак за почит кон примачот на писмото.

И сум на 24 години/ и сум 24 години. Овде не треба да се употреби предлогот *на*.

Сум редовен купувач/ јас сум редовен купувач. Кандидатот ја испуштил личната замена за прво лице единска форма, *јас*. Реченицата не може да започне со форма од глаголот *сум* сегашно време.

Чинеле се/ чинеа.

..да Ве извести како../ да ме извести како... Кандидатот најверојатно мислел тој да биде известен, меѓутоа ја напишал личната замена *Ве* за второ лице, множинска форма.

Молата жалба/ мојата жалба. *Мојата* е лична присвојна заменска придавка за прво лице, единска форма.

- *Глаголи: Пишувам писмово* – овде како што може да забележиме именката *писмо*, која има функција на директен објект е определена, т.е. членувана, а по правило кога е определен директниот објект имаме удвојување (*го пишувам писмово*). Исто така, бидејќи писмото е наменето до некого, треба да се употреби и формата за индиректен објект (*Ви го пишувам писмово*).

Сум доживел/ сум доживеал. Во случајов освен што има правописна грешка (веројатно подвлијание на мајчиниот јазик), има грешка и во изборот на глаголското време. Бидејќи кандидатот раскажува за настан што му се случил нему, и тоа неодамна, треба да користи минато определено време (аорист или имперфект), а не минато неопределено време (перфект).

Пак сум бил/ повторно бев. Вака како што е напишано, кандидатот ги користи формите на перфект и тоа за прекажување (прекажувањето значи искажување на дејство што ни го соопштил некој друг), а тој самиот е сведок на дејството.

Купил сум/ купив. Исто како и во претходниот случај.

Бананите се било. Овде, иако треба наместо перфект, да се употреби аорист, може да забележиме и дека има грешка и при употребата на перфектот. Во трето лице еднина и множина не се користи помошниот глагол *сум*, исто така има грешка и кај л-формата, нема усогласување во однос на категоријата број (бидејќи именката *банани* е во множина, треба да се употреби и глаголската л-форма во множина).

Сум дошел/ дојдов.

Поставив/ постави. Бидејќи овој глагол се однесува за лице (директорот) кое не е присутно во моментот на зборувањето, односно додека дејството се одвивало, глаголот треба да биде напишан во трето лице еднина, а во овој случај е напишан во прво лице еднина.

ПРИМЕР 3

Здраво Цоана,

Јас живеам во малок град Јарш(?).

Јарш е близо до морето, национални парки и големи гради, како Јорк и Дурхам.

Во Јарш има многу ресторани и паби, каде може да јаде индиска, француска и исто така англиска храна! Крај морето, во градот Витби, може да јаде типичен англиски фиш и чипс – многу вкусно! Во Јарш има традиционални продавници, пошта, супермаркет итд. исто така за облеку, локална храна и меѓународно вино.

Во Јарш може да види големите собири, универзитетите, музеите на историја и изкуство. Англија е евтина, особено возите итд, но знам дека ти ја ќе сакаш Англија!

Морфосинтакса:

- *Именки: парки/ паркови, гради/ градови, паби/ пабови, возите/ возовите.* Грешките од овој тип се чести кај странците. Наместо наставката –ови кај еднословните именки од машки род ја користат наставката –и за образување множина, веројатно поради тоа што множинската наставка –и има пофреквентна употреба за разлика од наставката –ови/ -еви која има ограничена употреба (само кај еднословните именки од м.р., со исклучок на неколку именки: прст, маж, коњ).

Универзитетите/ универзитетите, изкуство/ искусство. Мешање на з со с.

- *Глаголи: може да јаде/ можеш да јадеш.* Писмото е адресирано до пријателот од Македонија, што значи потребно е да се пишува со посвета за него, односно со формите на второ лице, еднинска форма.

може да види/ можеш да видиш.

- *Придавки: малок град/ мал град.*

Љокална/ локална.

- *Прилози: близо/ близу.* Прилог за место.

Много/ многу. Прилог за количество и степен.

Заклучок

Врз основа на истражувањата е извршен еден општ обид за утврдување на најчестите грешки што ги прават странците при изучување на македонскиот јазик. Во рамките на морфосинтаксата, најтешка за усвојување им е граматичката категорија *определеност* односно *неопределеност*, потоа категоријата *род на именките*, глаголските категории *време*, *вид*, *лице*, *преодност*. Констатацијата дека граматичката категорија *определеност/ неопределеност* им е тешка за совладување на странците при изучување на македонскиот јазик како странски е донесена врз основа на зачестените проблеми што се јавуваат околу членските наставки. Се јавуваат грешки при додавање, односно испуштање на наставки и усогласување на именските синтагми. Во однос на глаголските категории, најчести проблеми се среќаваат кај категоријата *време* односно често ги мешат аорист со перфект. Исто така, проблем им претставува и основниот вокал кај глаголите. Најчести грешки се јавуваат при употреба на глаголите од свршен и несвршен вид. Во однос на придавките чести грешки се среќаваат во рамките на *членските морфемии* и *степенувањето*. Според македонската граматика, членската морфема се додава на неопределената придавка, а која морфема ќе се додаде зависи од родот на придавката, а тој пак зависи од родот на именката, бидејќи придавката мора да ги има истите граматички белези како и именката до која стои. Вакви

и слични грешки постојано се среќаваат при изучување на македонскиот јазик како странски. За наша среќа, темата на истражување е обопштена и остава простор за понатамошно анализирање.

Библиографија

- Видоески, Б. 2005: *Правопис на македонскиот литературен јазик*, Скопје: Просветно дело.
- Конески, Б. 2004: *Грамматика на македонскиот литературен јазик*, Скопје: Просветно дело.
- Конески, К. 1995: *Зборообразувањето во современиот македонски јазик*, Скопје: Бона.
- Конески, К. 1999: *Правописен речник на македонскиот литературен јазик*, Скопје: Просветно дело.
- Минова-Ѓуркова, Л. 2007: *Грамматика на македонскиот стандарден јазик за странци*, Штип: 2-ри Август С.
- Минова-Ѓуркова, Л. 2000: *Македонски јазик за средното образование*, Скопје: Просветно дело.
- Минова-Ѓуркова, Л., Гочкова-Стојановска Т., Пановска-Димкова И. 2005: *Македонскиот јазик како странски: примена на техниките за тестирање според европски стандарди*, Штип: 2-ри Август С.
- Прирачниците издадени од Цетис мак, за средно и почетно рамниште.*
<<http://www.cetismak.edu.mk/>>16.05.2011.